

Op die enveloppe staat *Voor Paul*, maar ik geef toe dat ik zelf ook wel nieuwsgierig ben.”

Paul moest, zoals gewoonlijk, het bericht even verwerken, gewoon even nadenken. Uiteraard was het prima als zijn oudste zus langs zou komen.

De volgende dag stond Joke rond koffietijd voor de deur met het kartonnen doosje. Paul maakte de enveloppe open en las de brief.

“Oké dan, Joke ik zal de brief aan je voorlezen.”

Lieve Paul,

Een cadeau voor jou, Paul. Ik heb lang nagedacht over aan wie ik deze doos met inhoud zou geven, maar volgens mij ben jij de juiste persoon.

Ik heb je meerdere malen verteld dat ik niet begrijp waarom jij als leraar geschiedenis weinig interesse hebt in de geschiedenis van je familie. Je leest alles wat los en vast zit over mensen in het verleden, terwijl de geschiedenis van de familie Wijnman en de familie Bagijn ook boeiend is.

Onlangs overleed je neef Kees. Hij was wel bezig met de familiegeschiedenis en zijn vrouw heeft de documenten van neef Kees aan mij gegeven, omdat ze zelf niet goed wist wat ze met de informatie moest doen. Het zijn documenten, onder andere van onze pater Lucidius, en een aantal cd's. Daar kon ik niets mee, maar jij misschien wel.

Neem ze eens door en ik hoop dat je gaat begrijpen waar je vandaan komt. Weet Paul, dat als je het gaat ontdekken, ik met je mee zal reizen.

Groet van je vader

“Zo,” zei Joke, “doe dan nog maar een koffie.”

Paul schonk koffie in en pakte toen een mes. “Laten we de doos openmaken.”

Hij sneed het plakband door. In de doos zaten inderdaad verschillende papieren en een paar cd-roms.

“Dit lijkt wel een soort stamboom, op heel oud papier en met de hand geschreven.”

“Dat zal Lucidius gedaan hebben. Kijk, hier zie je dat onze opa Wijnman vijf broers had, waarvan er een jong is overleden, en twee zussen waarvan er een als baby is overleden.”

Op de papieren stond een in een helder handschrift geschreven stamboom met heel veel namen. Joke en Paul scanden de namen. Het zei Paul weinig, maar Joke die een aantal jaren ouder was dan Paul, herkende wel een aantal namen. Jan kwam uit een gezin met dertien kinderen, hun vader was een van de jongste kinderen geweest. De meeste neven en nichten van Paul en Joke waren dus ouder geweest. Joke had een aantal neven en nichten leren kennen tijdens familiebijeenkomsten, Paul was daar weer net te jong voor geweest. Paul stopte een van de cd-roms in het afspeelapparaat. Op de cd stond een fotoboek van de familie, keurig met een beschrijving per foto, in het Engels.

“Oh Paul, dit is een fotoboek van tante Thecla uit Canada. Hoe bijzonder is dit? Op deze foto staan opa Jan, oma Louisa en hun dertien kinderen, keurig op een rij.”

“Wat denk je hiervan, een foto van Herman Bagijn, is dat de vader van oma?”

“Ja, dat klopt.”

“Tante Thecla schrijft dat het Herman Bagijn is en dat hij het ereteken *Bene Merenti* en het gouden erekruis *Pro Ecclesia et Pontifice* heeft gekregen. Weet jij wat dat zijn?”

“Ik heb geen idee, Paul. Kijk, hier heb je een foto van het gezin van onze overgrootvader, Johannes Wijnman, de opa van pa.”

“Mooie foto, maar kijk, er staan vijf jongemannen op en twee jongedames. We hebben net bij de stamboom gezien dat een jongen en een meisje als kind zijn gestorven. Pak dat vel papier van Lucidius nog eens. Piet, Cor, onze opa Jan, Wim, Theodorus en Jansje.”

“Inderdaad Paul en bij de foto in het boek van Thecla staat: *Het gezin Wijnman* met dezelfde namen en ene Anna. Dat is raar, ik heb al die namen van het gezin wel eens gehoord bij familiebijeenkomsten of op verjaardagen. Ik ben acht jaar ouder dan jij en ik heb dus misschien meer gehoord, ik heb echter nog nooit van een Anna gehoord.”

“Kijk Joke, op deze foto's staat ze ook, altijd netjes gekleed, altijd met een lach op het gezicht. Wie is Anna, wie is deze prachtige dame?”

“En wie waren Piet, Cor, Wim, Theodorus en ga zo maar door?”

“Onze opa Jan was toch een beetje een vreemde vogel?”

“Eerder een pechvogel, Paul. Die broers zaten met overgrootvader in een handelsbedrijf en dat leverde heel veel geld op. Ze zaten allemaal in het bedrijf, behalve opa Jan. Of dat nu een vrijwillige keuze of een gedwongen keuze was, ik weet het niet.”

“Dus wat voor soort bedrijf weet je niet en dus ook niet hoe we dat in de context van de tijd moeten plaatsen?”

“Dat weet ik inderdaad niet, Paul, ik weet wel dat pa en zijn broers het op verjaardagen altijd over oma hadden en zelden over opa. Ik vond wel dat pa en zijn broers en zussen veel overeenkomsten hadden. Nieuwsgierig, avontuurlijk en taalgevoelig.”

“Hebben wij diezelfde eigenschappen, wat is een echte Wijnman of een echte Bagijn?”

“Nou Paul, volgens mij zijn dat de vragen die je vader stelt, ga dat maar eens uitzoeken.”

Johannes Wijnman

Aan de Dwarskade in Vrijenban, een polder in de buurt van Delft, was het eigenlijk altijd rustig, het was een boerenlaantje met enkele boerderijen. In het verleden was er behoefte geweest aan brandstof om de ovens van de bakkers en de brouwers in Delft en omgeving warm te kunnen stoken, er moest natuurlijk wel goed en genoeg gegeten en gedronken kunnen worden. Om die reden had men de grond tussen Delft en Nootdorp afgegraven om turf te winnen. Het gevolg van het leegscheppen van het veen was dat het grondgebied enorm verpest werd. De situatie was dusdanig zorgwekkend dat de gemeente Delft zich wel genoodzaakt voelde flink te investeren om het gebied droog te malen. Voor de voorouders van Johannes Wijnman bood dit kansen, ze konden voor een relatief lage prijs een flink stuk land kopen om een eigen boerenbedrijf te starten.

De grootvader van Johannes Wijnman droeg ook de naam Johannes. Hij had op zijn grond twee boerderijen laten bouwen zodat zijn beide zoons, Chris en Nico, gegarandeerd werk en huisvesting hadden. Hij zag het als een soort garantie voor het levensonderhoud in de toekomst. Er was in die tijd veel armoede en het aantal inwoners van de stad Delft kromp zelfs. Het was voor het stadsbestuur en de kerkgemeenschappen een flinke klus om de arme gezinnen te ondersteunen. Dat nooit, dacht Nico Wijnman, de vader van Johannes, ik moet er absoluut voor zorgen dat het nageslacht niet in de armoede terecht komt. Nico Wijnman trouwde met Jantje van Leeuwen en Johannes, geboren in 1848, was hun enige kind. Er zou geen ruzie kunnen ontstaan over de vraag wie de boerderij zou erven.

Rond 1800 stond de economie in en rondom Delft er slecht voor. De economische kracht van Delft en omstreken had altijd gezeten in de productie van en handel in aardewerk, textiel, landbouwproducten en drank. Deze sectoren hadden het moeilijk en namen behoorlijk in omvang af. De landbouw en de alcoholindustrie hadden een stevige band met elkaar. Bij de productie van moutwijn ontstonden er twee restproducten: gist en spoeling. De gist was nodig voor de productie van brood en de spoeling was goed te gebruiken als veevoer. Zowel de gist als de spoeling golden echter als afval en waren zodoende belastingvrij; dat leverde snelle winsten op.

Nico Wijnman merkte, toen Nederland na het Congres van Wenen een koninkrijk werd, dat de invloed van de landelijke overheid steeds groter werd en de invloed van het stadsbestuur steeds minder. Zo werden bijvoorbeeld het belastingstelsel, het onderhoud van de dijken, de posterijen en de burgerlijke stand steeds meer provinciaal of landelijk georganiseerd.